

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія

ПРАВОВА НАУКА І ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Матеріали
XIV Міжнародної науково-практичної конференції
(19-20 травня 2023 року)**

Суми – 2023

УДК 34
ББК 67
Р66

*Рекомендовано до друку вченою радою Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ,
протокол № 5 від 17 травня 2023 року*

Редакційна колегія:

Лукаш С. С., доктор юридичних наук, професор (голова
редколегії);

Василенко В. А., кандидат філологічних наук, доцент;

Дуравкіна Н. І., кандидат юридичних наук, доцент;

Лук'янихіна О. А., кандидат економічних наук, доцент;

Панасюк О. В., доктор юридичних наук, доцент

Р66 Правова наука і державотворення в Україні в контексті
інтеграційних процесів: матеріали XIV Міжнародної науково-
практичної конференції (19-20 травня 2023 року,
м. Суми) / Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ. Суми: СФ ХНУВС, 2023. 373 с.

Збірник містить тези доповідей учасників XIV Міжнародної науково-
практичної конференції «Правова наука і державотворення в Україні в
контексті правової інтеграції» з проблем юриспруденції, економіки,
філософії, історії, психології, лінгвістики, освіти, євроінтеграції на шляху
сучасного державотворення в Україні. Матеріали викладені в авторській
редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за
точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

УДК 34
ББК 67

*Електронна копія збірника безоплатно
розміщується у відкритому доступі на сайті Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
(<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наукова діяльність», сторінка
«Матеріали науково-практичних конференцій»),
а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>)*

© СФ ХНУВС, 2023

УДК 302.54+301+302.224

Вікторія Анатоліївна ПЕРЦЕВА,

доцентка, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри українознавства факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5203-761X>

ВЕРБАЛЬНА АГРЕСІЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Проблема вербальної агресії в інформаційному просторі зараз, в умовах соціальної напруженості, набуває в суспільстві особливої актуальності. Сучасна людина живе в умовах постійного мовного впливу та й сама вона завжди є його суб'єктом. Отже, переважно через мовне середовище та за допомогою мови відбувається інформаційно-психологічний вплив як на окрему людину, так і суспільство загалом. Мова служить як засобом передавання, так і засобом управління поведінкою людей, адже спілкування поглинає всі сфери життєдіяльності. Особливості вияву вербального маніпулювання зазвичай зумовлені відносинами між учасниками інформаційно-комунікативного процесу. Результат вербального впливу залежить від сприйняття носієм змісту повідомлення. Чим більш значущим є повідомлення для реципієнта, тим сильніше впливає інформація, чим більш розвинена рефлексія, тим менше людина схильна до вербального маніпулювання.

Зараз простір мовного спілкування перенасичений негативною інформацією, яка найчастіше має деструктивний характер і зорієнтована на спотворення традиційних уявлень, а іноді й навмисне їх руйнування. Агресія завжди спрямована на навмисне заподіяння шкоди, починаючи від словесних образ і закінчуючи інформаційними війнами. До основних форм прояву вербальної агресії можна зарахувати: образу, вороже зауваження, загрозу, грубу вимогу, грубу відмову, осуд, глузування, скаргу, донос і наклеп, сварку. Вербальна агресія позначається на свідомості учасників спілкування деструктивно, ускладнює повноцінний обмін інформацією, суттєво знижує можливості порозуміння між комунікантами, блокує вироблення загальної стратегії взаємодії. Під час конфліктної ситуації людина за допомогою словесних мислеобразів із негативним змістом здатна зруйнувати нормальну роботу всього організму.

Мовна агресія може розглядатись і як спосіб захисту, і як засіб маніпулювання індивідуальною та суспільною свідомістю, але це завжди прагнення, спрямоване на об'єкт агресивного впливу, а мовленнєве насильство – це результат такого прагнення, втілений намір, вторгнення в комунікативний простір. Вербальна агресія, як особливий тип мовної поведінки, може здійснюватися в будь-якому тексті. Водночас саме зараз, в умовах соціальної напруженості, все частіше мова стає об'єктом агресивної дії та насильства. Причиною цього можна назвати загальне зниження рівня мовленнєвої культури, вульгаризацію мови, лихослів'я, використання ненормативної лексики та потік неологізмів, запозичень і

грубих спотворень, який постійно збільшується. Вербальна агресія, як насильницький вплив на свідомість людини з метою досягнення бажаної для агресора поведінки за допомогою використання певного текстотворення, виявляється в неконтрольованому потоці гетерогенної, часто посередньої інформації, що призводить до деструктивних процесів у культурі загалом. Аналогічні тенденції в інформаційному просторі викликають мовні конфлікти та необхідність їхнього правового регулювання. Соціально-правові трансформації та процеси модернізації визначають особливості мовного самовираження особистості, яке, своєю чергою, впливає на стан сучасної культури. Зневажливе ставлення до рідної мови та національних традицій, і, як наслідок, до національної культури, свідчить про недостатньо розвинене почуття власної гідності та відсутність національної самоідентифікації. Комунікативний потенціал мови є одним із найважливіших на сьогодні чинників соціального прогресу. Під впливом несприятливих факторів може спостерігатися зниження культурного імунітету, але водночас у системі мови є свій механізм самозбереження, саморозвитку й самозахисту. Тому перспективи розвитку суспільства багато в чому залежать від спроможності держави за допомогою права підтримувати та захищати національну систему цінностей і насамперед базову цінність культури – рідну мову.